

Megjelenik a lap **Temesvá-**
rött minden kedden.

Előfizetési díj akár helyben,
akár postai szétküldéssel:

Egész évre 6 ft. pp. = 6 f. 30 kr. ujp.

Fél évre 3 ft. pp. = 3 f. 15 kr. ujp.

A helybeli előfizetők a lap ház-
hozfordásáért rendelést tehetnek
a lap kiadó hivatalában.

Szerkesztői iroda: belváros,
bécsi utca 68. szám, első emelet.

DELEJTŐ.

A tudomány, anyagi érdekek és szépirodalom közlönye.

Jelige: Csak az a nemzet vész el, mely önmagát elhagyja.

Előfizethetn helyben a szer-
kesztőségénél, vagy a helybeli könyv-
kereskedésekben; vidéken min-
den cs. kir. postahivatalnál a szer-
kesztőséghez utasítandó bérmentes
levelekben.

Hirdetések minden közhasználat-
ban lévő nyelven fölvéteinek. A
beigatásért minden három hasábos
egyes sorért 4 p. vagy 7 uj kraj-
cárnyi díj számíttatik.

Kiadó hivatal: belváros, bé-
csi utca Uhrmann Márton
műkereskedésében.

Kedd, június 14. 1859.

24. szám.

Második évi folyam.

Magyar helynevek.

Kizdia. Jelenleg ily néven az egyetlen temesmegyei falut ismerjük, mely báró Sina Simon birtoka, ki is „hódosi és kizdiai“ előnévvel él. Hivatalos jelentés szerint, ezen falu 1583 évben alapított volt, de ezt történeti forrásokból bebizonyítani nem, legfeljebb csak valószínűséggel állítani lehet. Kizdia helynév a Kézd névből keletkezett ferdités által. A heverő két utolsó betű, i és a elhagyása által, — mely két végbetű mindig az oláh lakosságtól származó rontásra mutat, — a tiszta helynevet nyerjük, valamint ily módon Kuvesdia, Sosdia, Varadia sat. névből lesz Köved, Sosd, Várad sat. Ma csak Erdélyben találunk helyneveket, melyek „Kézd“ szóval összetéve vannak, ugymint a nagyszebeni kerületben Szász-Kézd, a brassoiban Kézdi-Mártonos, Kézdi-Polyán, Kézdi-Szent-Lélek és Kézdi-Vásárhely. A régi magyar nyelvemlékekben (I. köt. XXVII. lap) olvassuk, hogy Albert magyar király 1439. évi augusztusban Temes megyén keresztül vonult a törökök elleni háborúba, és János kalocsai érseknek ír „Kizdiáról“ ama Valentinus ügyében, ki az elzárt huszitákat Kamenicon megszabadította. „Uti nobis relatum est — úgy ír a király — vos quemdam Valentinum sartorem de Kamanch innocentem fore pronunciare fecissetis.“ Katona in Histor. Colocensis Eccles. P. I. p. 415 e szó után: sartorem, ezt tevő: f. sacerdotem. Hogy Albert király Temes megyén keresztül ment volna hadseregéhez, minden esetre hamis állítás, melyet jobb történetíróinknál nem is találjuk, és bizonyosan onnan vette eredetét, hogy Albert királynak Kizdián kelt több rendbeli okleveleiről azt hitték, mintha ezek a Temes megyébe kebelezett, Lippához mintegy másfél óra járásra fekvő Kizdián kiadattak volna. Ha figyelemmel olvassuk Albert utirendét, át fogjuk látni, hogy a király a temesi Kizdián át okszerűleg nem is vehette útját hadseregéhez. Ugyan is 1439. évi július 29-én érkezett Szegedre, hol még augusztus 2-án is volt; augusztus 13-án Kabalnál, 14-én Kisdinél a Tisza mellett találjuk. (Teleki: Hunyadiak kora I. köt. 136. 137. lap.) Azonban a Tisza mellett ma legkisebb nyoma sincs Kizdia nevű helységnek, miből egyébaránt nem következik, hogy azelőtt som létezett. Albert augusztus 13-án Kabal nevű helyen adta ki beigtató parancsolatát a császári káptalanhoz Tallóci Matkó dalmát-, horvát- és tótországi bán és felesége Margit részére Zenthgywrghwara iránt. Kabal alatt a déli Bácskaságban fekvő három Kovil (Alsó-Felső Kovil, és Kovil Sz. Iván) valamelyikét kell értenünk. A szerbek köznyelvi-
leg Kobila-nak nevezik azon helyeket. Kabal magyarul, Kobila szlávul annyit jelent mint kanca-ló. (a latin caballus, és olasz

cavallo szó nyomán.) Ezen Kabal nevű helyről a király másnap Kizdiára jutott; — ezt a temesi Kizdiáról nem tehetette volna, — létezett azonban még a 17. század végén egy Kézdi-Vásár nevű hely közel Titelhez, és éppen Szalankemennel szemközt, melyet Kreckwitznek 1686-ban megjelent Magyarország leírásához csatolt földabroszán Kysdiuasar-nak írva csakugyan meg is találjuk. Kétséget sem szenved e szerint, hogy Albert király Szegedről augusztus elején elindulván, nem Temes, hanem Bács megyén keresztül vette útját hadseregéhez, melylyel a szorongatott Szendrőt felmenteni akarta. Onnan is kitetszik, hogy Kizdi, Kizdia, vagy Kezdivásár igen közel feküdt Szalankemennel, mert a király gyakran átment az egyik helyről a másikra, mint kitetszik Schlick Gáspár cancellárhoz írt, a császári levéltárban levő és Lichnovsky által érintett leveléből. Albert király augusztus 14-én Kizdiára érkezvén, ugyan aznap erősítette meg Adolf schleswigi fejedelemnek minden szabadságait, és átaljában itt mulatása alatt számos levelet adott különböző napokról, melyek a cs. kir. titkos levéltárban találhatók. Augusztus 20-án Kisdirel kelt levelével nejeének évenként 20000 forintot rendelt házi szükségére. (Kerékgyártó: A magyarok életrajzai, I. köt. 25. lap. Teleki: Hunyadiak kora X. köt. 65—67. lap.) Az oklevélben a helység neve ki van marva, és csak annyi áll: „Datum in processu nostro exercituali contra Turc — — — — — sdy“ etc. Teleki a kivonatban Kisdyre kiegészíti a helynevet. Kézdi, mint személynév előfordul már 1138-ban. Az erdélyi helységek Kyzd és Kozyd 1512 év körül II. Julius és X. Leo pápa által az esztergami érsekségnek alávetetnek. (Libloyi Schuler értekezése a: Blätter für Literatur und Kunst 1857. év 29. számában) 1518 említettik Kysdensis ecclesia, a milkovi püspökségben. Kysdi-Vásár ugyanott, tehát tökéletes névrokon a Tisza melletti helylyel, hol Albert tartozkodott. A Kizdia, vagy inkább Kézd helynév „Kéz“, szóbul alakult, melynek régibb formája „kezi“ miért is majd Kézdi, majd Kezdi vásárnak halljuk a helyeket hangoztatni. A Kézdben előforduló d betű, a helység neveken igen gyakran használt képző, melynek segítségével lett Pap-ból Papd, (ma Bobda) Sos-ból Sósod, Vár-ból Várad, Erdő-ből Erdőd, Farkas-ból Farkasd, (ma elrontva Farkasdin) Nádas-ból Nádasd sat. Szász-Kéz oláhuul Kizdul-nak neveztetik, itt tehát azt látjuk, miként változott az e betű i-vé a Kizdia névben. Azon körülmény, hogy Kézd nevű helységek, a Lippa és Tisza mellett kivéve csupán csak Erdélyben léteztek vagy léteznek, valószínűvé teszi, hogy erdélyiek által alapítottak ezen helyek is. A 16. és 17. században Erdély és Bánság vidéke közt vörösöt élénk kereskedés ezt nagyon hihetővé teszi. A Szalankemennel átellenben

feküdt Kezdivásár mellett Kreckwitz abroszán egy ma már szintén kiveszett Bisztric nevű helyet találunk, mely nem kevésbé emlékeztet Erdélyre. — Bánságnak visszafoglalása után a törököktől a temesi Kizdia alkalmasint kincstári jószággá lett; 1814. évben Schwarzenberg Károly hercegnek adományoztatott, ma, mint fent érintők, a nagy hazafi báró Sina Simon birja.

Zoran. Ezen helynév értelmének alapja vagy a „hajnali derü“ vagy az „arany.“ Zoran illir-szláv nyelven annyit jelent, mint hajnali derü, avagy is Zarana : korán, reggel. Arany szlávul és csehül zlato, oroszul zoloto, vendül zloto, lengyelül złoto, mely szavakban csakugyan a Zoran szóval semmi hangrokonság nincs. Egyébaránt valamint a német közmondásban : „Morgenstunde trägt Gold im Munde“ a legnemesebb fémről fogalom, a költők által ezzel már számtalanszor összehasonlított hajnaléval találkozik, ugy némi nyelvhasznítás által a nyelvészeti rokonságot e két szó közt közelebb hozandjuk. Grimm Jakab a német nyelvről irt nagyjelentőségű történetében megjegyzi, hogy valamennyi celta, valamint román nyelv is az aranyt oly szóval kifejezi, melyben az R betű előfordul, mint ez a magyarban is történik. Az „Arany“ szó ugyan azon nyelvtörzsből eredt, melyből a latin aurum, az olasz és spanyol oro, a francia és irhoni or, román, oláh és wallisi aur, baski urrea. Ha a szláv nyelvek az aranyt nem oly szóval jelölik, melyben az R betű előfordul, legyen megengedve a rokonfogalmu Zoran (hajnali derü) szót összeállítani, hisz az Aurum (arany) és Aurora (hajnal) szintoly rokonfogalmuak, mint rokonnnyelvűek. A Zoran vagy is Zarja szláv szóban nem csak az R betű előtalálkozik, hanem az egész or és ar szótag, mely mint fent kimutattuk, a nemszláv szavakban előfordul, melyek az arany értelmét kifejezik. — Tegyük a Zlato (arany) szóból az első betűt, t. i. Z-t az arja vagy oran szó elé, a Zarja vagy Zoran (szlávul : hajnali pir) szót nyerjük, és ezen nyelvészeti eljárást a legalaposabb nyelvtudósok példája nyomán annál inkább megengedettnek hisszük, minthogy szanszkritül hiranja, (hari szanszkritül = sárga) a Zend nyelvben zara, zaranja, perzsául zeri, vogulul zorni, szirjénül zarni csakugyan „arany“-at jelent. Ugy látszik tehát, hogy kell valamely, talán kevésbé ismert szláv nyelvjárásnak léteznie, mely az arany fogalmát a Zoran-nal nagyobb hangrokonságban lévő szóval kifejezi. Ily reconstructiót, minőre mi ezen névfejtés alkalmával célozunk, Czuczor is előmutat az öld szóval, melylyel ő az „Iridis“-t akarja kifejezni. Hasonló módon a „tartomány“ szót „ortományra“ gondolja visszállyithatónak, mert azt a tart szóból értelmezni nem lehet. (Uj Magyar Muzeum 1850. I. 362. lap). A Zoran nevű Krassó megyei falu fekvése a facseti, (tulajdonkép kossovai) hegyszoros közelében ellen nem szegül azon feltevésnek, hogy itt szép hajnali pirt bámultak, vagy egykor arany után a földet átkutatták.

Pesty Frigyes.

A néphagyományok gyűjtése ügyében.

(Ujabb szózat.)

(Folytatás.)

Egy amerikai utazó nagy meglepetéssel tapasztalá az indiánok egy faja körében, mikép azoknál a nők ugyszólván a nemzeti hagyományok élő archivumai; az ő tisztök gyermekeiket is különös gonddal oktatták

fajuk történetére, melyet ők primitív állapotukhoz képest csak szájianti hagyományban tartnak fön; s még is tudják jelősebb őseik neveit s tetteit, sőt azoknak egyes jelentékeny mondatait, sat. oly részletekig, hogy az ezekben tanusított emlékező tehetségök bámulatra birja a civilizált világból oda került utast. Ennek a képnek ugyan meglehetősen ellentétét tapasztalhatni, nálunk sok ugynevezett magas miveltégű hölgy körében, kiknek egy némelyike oly névvel kerkődik, melynek historiai nevezetőségéről alig tud valamit, noha az hazai évlapjaink néhányát fényesen tölti be, de aztán annál áradozóbban szónokol mindarról, mi hozzá távolról sem illő. — Sic documenta damus qua simus origine nati! —

Nem bonyolódok tovább ez igen messze csábitó eszme füzőgetésébe; hanem elégségősnek tartom csupán egy pillantást intézni azon tájra, honnét néphagyományaink árva ügye biztosabb s igazat szólva jogosabb segélyt, gyámolítást várhat, mint sok más a honleányok szárnyaira aggatott közügy. Mondanom se kell az érintettek nyomán, mily módon vélem befolyásukat sikeresnek. Az ő természetős leleményességök finom észlelő tehetségök sokszoros módját lelheti a kivitelnek, mihelyest az eszme kellőleg eléjük lesz juttatva. Legtöbb várható ez ügyben valamint általán mindenben, hová illetékes befolyással birnak, közvetítő hatásuktól. — Hisz a dajka-mesék, regék, népmondák, gyermekjátékok, bölcsődalok s általán mondhatni a néphagyománynak legnagyobb része nekik áll leginkább kezutjokban. Valljon lehetne-e a kritikának ama vetot, melyet ujabb időkben néhányuknak balgatag vers- és novella gyártásai ellen hangoztatni kénytelen volt, ilyenén fölgyöztetések ellen ismételnie?

Még kevesebb volna rendes hivatásukkal összeférhetlennek mondható, ha a kihallgatott adatokat hű előadásuk nyomán jegyöztetnék föl alkalmas ifjak által, kiket még e mellett, a mennyiben csaktőlök telik a tárgy tudományos ismeretére is buzditanának, és az illető művekben tudományilag előadott értelmi érveket rábeszélő kedélyök buzgalmaival tennék megindítókká. Már csak az e tárgy körül elmondottak csekély része is jelentékeny sikert eredményezhetne hatékonyan biztató szavaik által elmondva, főleg ildomos módon s alkalmas időben fogékonyabb elmékhez intézve. Azonban a kezdeményt még is a férfias értelemnek kellene körükben is meginditnia. E szerepet különösen szép-irodalmi lapjainkat illetné, melyeknek bizony már régen kellett volna nemzeti különös viszonyainkat a magyar hölgyvilág előtt méltóbban földeritni, s a valódi honleányi kötelességek magasztos feladatát hathatósabban értelmezni! —

Ha már éppen csodát nem gyakorolhatnának is a mai blasirt ifjuság merev érzésain, de végre még e mód ígér némi kilátást, legalább többet, mint „a penészes tudomány“, „avas obscuritás“, „bajmóckodó mikrorologia“-val foglalkozók, s ki tudná mily elménéségek tárgyává kicsinyített buvároknaknak tollal és szóval a kimerültség zaklató ösztönzései.

Az utóbbi évtizedekben a vakon utánczolt külföldiek példája nyomán nálunk is, mind sűrűbben lehetett látni a nőnemnek oly téreken föllépését, melyek bizony valódi rendöltetésökkel nem kissé ellenköznek; de a bennök kelletén tul s balirányban kifejtett dicsvágy a korszellem biztatásaira tultett leglényegösebb sajátjukon a gyöngédségen s félre ismerve azon kört, melyben jogosultan tüntethetik föl magukat oda erőködtek, hol a kábaság gyarló tömjénezését s az ámitóknak rövid ideig tartó hizelgését csakhamar megtorlá a józan ítészet kárhoztatása s az el nem ferdült közérzet rosزالása. Mily érdemet szerzett más igénytelenebb utat követve a szép lelkü Desewffy Virginia, kinek honleányi buzgalmát vajha minél többen követnék!

Szives olvasóm, ki a szóban forgó cikket figyelemmel kíséré, indokolva látja e kitérésömet. Midön a nemzeti hagyományok kérdésének alapul szolgáló társodalmi viszonyaink legbensöbb mozzanatai; az egykoron tömörebb nemzeti jellemnek ma már busító ernyetege, családi és társas életünknek lehangoltsága, meghasonlottsága s ebből származó tömérdek sokaságu magán- és közbajaink teszük aggodalmaink tárgyát, s mind ezeknek némi üdítése, enyhítése végett a természet szüz ösvényeire utal hosszas elmélködés és tapasztalásszülte meggyöződésünk, hogy lehetne szó nélkül mellözniünk a nőnem valódi hivatását, melynek helyes fogalmához tartozik mindannak gondos ápolása, mi a házi tüzhely körének feddhetlenségét óvja?

Ott, hol a nőnem Vesta szolgálatától elidegenült: ott a társodalmi élet rendes medrét veszté! Ez oly biztos jel, hogy ellenben ott, hol a társodalmom épségét erkölcsi felfordultság nem rongálta meg, nem dulta föl; ott még a kívülről beáradó viszontagságok idején sem igen mutatkoznak oly szerep tévesztések, minöket újabb idökben a békés viszonyok dacára is oly sürűen lehet tapasztalni a fönnen hirdetett polgárisultság rovására. Ha e nézetben tévedés van, ugy Hektornak nevéhez intézett jelentékeny szavait balul dicsérik a tudósok; ugy sok nagy tekintélyü itéletnek meg kell buknia a divatvélemény előtt; ugy még ama fönséges fogalom, melyet a könyvek könyve élénk állit a női hivatásról, sem állhat meg többé. —

Röviden tehát a nőnem rendöltetése levén a családi kör nemtöjeül diszlenni, a kedély világát ékesíteni, ápolni, mindannak fölkarolása, a mi e célra vonatkozik öt igen is illeti. E szerep az ö legföbb dicsösége, az ö történelmi fontossága. Hadi állomások, országos viszontagságok közt is csak a tüzhelyt fenyegető vész ellen bátorodni férfivá, egyébkint türve, enyhítve, jótékony szellemként közvetítve hatni a vihar ellen s óvni a megóvásért esengő legböcsösbb közkinccseket jó és ros napokban egyiránt. Ök a völgy virágai, nem a bércek cedrusai.

A nemzeti s néphagyományok szintigy a történelmi nagy események mögött, mint csöndes berkek az ö rejtelmes tündéreikkel s képzelet-népesítette csodás alakjaikkal ugy elvonultan tenyésznek a világrázkódtató robajoktól félre, hol álomszerű tarka seregletük el nem

riasztatik az emberi szenvedélyek vad zajától. S e menedék a lecsilapult viharok után enyhet biztosít a kifaradt harcosoknak és árnyai öleben üdünek föl kiállott szenvedéseikből. A multak karjaiba omolva szállnak át a hösök a jövőbe, szózatok ajkaira vevén öket is a monda, s a hüség tündereiként emlegeti a rege a jövendöségnek az áldásos buzgalmu segédszellemeket, kik bájht hintettek az erő küzdelmeire. —

De ez már több is gyöngéd szemintésnél, holott csak igy akartam érinteni. Azonban a fenforgó viszonyok hatása fölárasztá kissé az eszme folyamát. A gondolkodó és érzö lélek tudni fogja, mennyire nem elütö mindez tárgyamtól. Ha tehát mint mondám a néphagyományokat az idő mostohasága miatti veszendöségük is sürgetö ügygyé teszi; ugy a noha csak részben célhoz vezetö, de minél előbb szükséges buzdulás, mint látszik e segédszelleme a nemzeti érzelmet nem csak fitogtatö honleányok lelkesödésétöl reménylhetö, söt mellékesen még az is hihetö, hogy az ily forma irányadások még egy magasabb célra is hatással lehetnek: a csüggesztöleg hanyatlásnak indult társodalmi regeneratióra, mely a legjobboknak forró ohajtása. —

A mi azonban a tárgynak tudomány igényelte felkarolását illeti, hogy már a Buzgó ohajtásban is érintett véleményömet világosabbá tegyem Ipolyi A.-nak a „Magyar népmeseügy“ címü Muzeumi cikkéböl legalább e szakaszt idézem annak nyomatékolására: „Halalatszott ugyan ismételve, hogy egy és más is kiindult néphagyományaink tervszerűbb, teljesebb fölszerelésére: hogy egy és mástól nem sokára újabb gyűjteményeket várhatunk. Eddig azonban sem a készületnek megfelelő eredményt, sem az eredménynek jelentékösebb sikerét nem tapasztaltuk. A mit itt-ott avataltan kezek által szedve kaptunk, valamint a mértéket meg nem ütötte ugy figyelmet sem volt képes ébreszteni. Az elgyökeredzett százados, terebélyes és törzsökös fa megrázása izmos karokat igényel, ha azt akarjuk, hogy érett gyümölcsöt hullasson. Éretlen az töbnyire, mit a föl nem érö gyermekkéz lekapkod. Hol pedig a közönség ugy is készületlen a szokatlan új izü táp befogadására, ott készületlenül annál kevésbbé lehet föltálasához fogni. Nem is csoda azután, ha a szedett-vedett holmi, melyen az ismeretnek semmi látszata, éppen ugy nem képes szörványosan lapjainkban itt-ott mutatványul közzölve, figyelmet ébreszteni, valamint a kelletlen gyűjtemények nem gerjeszthetnek érdeket és fogékonyságot a tárgy iránt. — Egy szóval tehát: az ügyet mi sem vitte előre, s igy levén a dolgok állása, valóban nem is vihette.“ — — Ezután a tárgyba beokulás végett adván némi tájékozást igy szól: „Betekintés tehát mindenek előtt a tudomány előzményeibe, tájékozás és tanulmányozás kell már ezen a tág téren is, hogy sikerrel s ügyesen foghassunk az új szedés és gyűjtéshez sat.“ Ezen figyelmeztetésekre kívántam az előbbi cikkekben különösen utalni. S ha ez intés foganatos lenne, akkor ugy hiszem hirlapok utján kijelölés nélkül is tudni fogná az ügyavatott gyűjtö, mit hová legcélyszerűbb beadnia. Ellenben e föltét mellözte esetében

hiába mutatjuk ki a legbiztosabb raktárokat is. — A szóval buzdítottak is csak hamar e kérdést intézék a serkentőkhöz, de azért a megnevezett helyekre még mindeddig — igen parányi kivétellel — semmi sem jutott fölük. Némelyek különösen a tájszavak gyűjtésére fölkérve azon ajánlatot, miszerint az összegyűjtendő anyagot a m. t. akademiához küldjék be, amaz ellenvetéssel cáfolták, hogy ott az efféle küldeményekre nem fordítatik gond, mert hisz ez meg amaz is küldött be már ekkor és ekkor ennyit meg ennyit, és soha seholy nyoma sincs.

Ily kifogásokon mint tudjuk a tétlenség kapva kap rótsége palástolása végett, mert hiába: a nem akarásnak nyögés a jele. Azonban egy pár adat csakugyan bizonyítja az akademiához utasított némely tájszó-gyűjteménynek valahol eltévedését.

Karcsai G.

(Vége köv.)

Az első magyar általános biztosító társaság igazgatóságának 1858-iki üzlet-évről szóló jelentése.

(Vége.)

Viszonbiztosítás, s ez iránt más társaságokkal kötött szerződések nélkül, egy biztosító társaság sem lehet terjedtebb üzlet mellett, szilárd és tartós életű; mert kénytelen lenne vagy minden nagyobb tárgy és egy helyen létező nagy számú apróbb tárgyak biztosítását is féltéken visszautasítani, s így üzletét szűk körre szorítani, vagy pedig ily tárgyakra saját kizárólagos felelőssége elvállalása által kockáztatni kellene vagyona nagy részét. A viszont-biztosítási szerződések kötése tehát oly elkerülhetetlen szükségű tényező minden bizt. társaság életműködésében, hogy ha e viszony itt-ott talán némi anyagi veszteséggel járna is, azt annak nagyobb előnye miatt, el kellene viselni, mint szükséges roszat. — E tekintetben tehát pillanatig sem lehetett késnünk, hogy felvállalt tulzatainkra nézve megfelelő viszonfedezetet ne keressünk, s igen kedvező körülmény volt, hogy a vezénylő igazgató még 1857-ik évben, s így még az engedély leérkezése előtt, előleges alkudozásokba bocsátkozott a dresdai, lipcsei és frankfurti bizt. társaságokkal, melyekkel ennek folytán az üzlet megindítása után a viszonbiztosítási szerződések nehézség nélkül megkötethettek. De gondolkodott az igazgatóság, hogy más társaságokkal is jöhessen e nemű testvéries viszonyba, a mi főleg eleinte sok nehézséggel járt. Mert míg a birodalmi bizt. intézetekhez, társaságunk irányabani akkori ellenséges maguk tartása miatt nem férhettünk, a külföldi intézetek ismét csak lassankint közeledtek hozzánk, mivel elébb kezelésünk iránya és sikerének látásából akarták azon bizalmat meríteni, melyen minden viszonbiztosítási viszonynak épülni kell. — Idő közben azonban valamennyi belföldi bizt. társasággal viszontbiztosítási érintkezésbe léptünk.

Hogy a viszontbiztosítás előnyét példában is kimutassuk, Duna-Földváron, üzletünk kezdetén 36000 pfnyi

kár ért bennünket, ebből a viszontbiztosítások 21000 frtot fedeztek, de különben is, sok tűzveszélyes helyen, hol az égések gyakran ismétlődtek, s a szenvedett károk a díjak részletes fölemelése által ki nem egyenlithettek, a viszontbiztosítások hasznosoknak tapasztaltattak; ha tehát e célra összes díjbevételünkből más intézetnek nagy öszvegeket (294625 fr. 44 kr.) adtunk is, ezek ismét kártérítéseinknek jelentékeny részét viselték, s a nagy kockázatokkal együtt járó aggodalomtól menten tartottak.

Ekként haladva az igazgatóság sok nehézséggel küzdő pályáján, mindent elkövelett az üzlet terjesztésére. Sikerült neki befolyásos honfiak hathatós és hálát érdemlő közbenjárása által a dunagözhajózási biztosításokbani részesítés kieszközlése, és ugyan ebből $\frac{1}{5}$ részt nyert, a mivel minden belföldi intézet nem dicsekedhetik; sikerült neki továbbá a tiszai vaspályai biztosításoknak $\frac{1}{5}$ részét megnyerni; szerződött később a párdubici és a nyugati Erzsébet pályafársaságokkal is, melyeknél szintén nem részesülhetett minden belföldi biztosító intézet. Mindez a társaság iránti bizalom folytonos emelkedésére mutat.

Septemberben kezdtük meg a tengeri biztosításokat, és trieszti vezérügynökségünk utján sikerült a trieszti Lloyd gözhajó biztosításában részt nyerni, s ugyan e társulat trieszti hajógyárának biztosítását — harmad részt értékben hozzánk vonni.

Junius hóban megindítottuk az alapszabályok 47. §-a által engedett váltó-leszámitolást, s attól kezdve az év végeig elfogadtatott általunk 338 darab váltó 699993 ft. 7 kr. értékben. Az igazgatóság szükségesnek és illőnek tartotta, már ezen üzlet megkezdése előtt határozatilag kimondani, hogy saját tagjainak nevét viselő váltók tárgyalás alá ne jöhessenek. Ezen váltó-leszámitolási üzletnek saját kedvező eredményeül említjük azon hatást is, hogy ez által társaságunk érdekeinek sok befolyásos egyént megnyertünk.

Ha a tisztelt közgyűlés tekintetbe veszi ezen folytonos munkásságot, melylyel az előre bocsátottak szerint intézetünk célja és hatása érdekében működtünk, s megfontolja az akadályokat, melyeket a kezdet évében minden oldalról megvínunk kellett: kétségkívül elismerendi állásunk nehézségét, s méltányolva látandja azon eredményt, mely az előterjesztett mérlegből mutatkozik. — Ugyanis:

Még működésünk első 4 hónapjában, a társaságunkba olvadt tiszamelléki társulattól átvett 18541 frt. 37 kr. öszveget ide érte, egészben mintegy 250 ezer ftnyi díjt vettünk be: a későbbi 5 hónapban, ugymint augustustól december végeig több mint 1 millio ftnyi díj folyt be intézetünk kezelése alá, ugy hogy összes díjbevételünk 1858-iki márciustól fogva december végeig mintegy 9 hónap alatt 1,252125 frtra megy, mi a biztosítási üzlet történetében rendkívüli eredmény, ha fontolóra vétetik, hogy az, tekintve a szervezésre szükséges időt, alig fél év alatt jött létre, és ezen felül igen kedvező arányban is áll a terhelő kockázatokkal, melyek 153 millió frt. értékre mennek. — Ez

öszevet körülbelől azon tőkét képezi, melynek évenkénti megújításaiból társaságunk részére szabályozott díjbevétel van biztosítva, s mely hihetőleg nem csökken, hanem inkább intézetünk torjedése, ismeretesebbé válása, az általános bizodalom növekedése s a biztosítási eszme iránt mindinkább felébredtendő részvét folytán tetemesen szaporodik.

Ezen szép anyagi eredmény kétségkívül jó részben azon hazafiui szives részvételnek, mondhatni lelkesedésnek köszönhető, mely intézetünket, minden ellene intézett fondorkodások dacára, azonnal fellépte után felkarolta, s támogatta, — melyért nyilvános köszönetet mondani szent kötelességünknek tartjuk; köszönhető továbbá azon köztisztelendő férfiaknak is, kik által alapítva társaságunk a küzdőterre lépett, s az igazgató választmányának, mely az intézet érdekében lelkesen örködött.

Bármi nagynak nevezhető azonban az 1858-iki díjbevétel: még sem lehet csodálkozni, ha a részvényeseknek ez évre jutó osztalék aránylag csekélynek mutatkozik. Mert míg az említett 1,252125 forintnyi díjbevételből jövőben lejárandó biztosításokra 526205 frt. 15 kr. átvizünk, — mely áttétel leginkább az 1858-iki év második felében kifejtett működésünk eredményéből származik; — míg továbbá a bevétel központi irodánk s a vezér ügynökségek irodáinak felszerelésére és a birodalomszerte szervezett ügynökségekre tett kiadások által nagyon is igénybe vétetett: a károk a díj bevételhez nagyon aránytalanul mutatkoztak. Az első év e részben kedvezőtlen volt s 300 ezer frtnyi összevet vett igénybe, melynek nem kis része bizonyosan a biztosítottak egynémelyikének majd gondatlansága, majd éppen vétkes kapzsisága által rovatott reánk. Az ily biztosítók legveszélyesebb ellenségei az olcsó biztosításnak, s azért az igazgatóság is kénytelenített némely egyes vidékekre nézve, hol a tűzveszélyesség szembe ötlő volt, s elharapódzott visszaélések gyanuja merült fel, a díjakat azon arányban felemelni, mely a nagyobb kockázatnak megfelelően, s ez által némi, bár nem egészen kielégítő kiegyenlítésről gondoskodni. —

Ha az egyes biztosítási ágazatok külön jövedelmességét tekintjük, a jégosztály 20000, a szállítmány biztosítási osztály 45000 pfrtnyi hasznot hajtott; a tűz

biztosítás ellenben 1858-ik évi időszakban, csak a többi ágazatok nyeresége által kiegészíthető veszteséget eredményezett, de ezen ágazat is teljesen ép alapon szerveztetett s az 526000 pft. 15 kr. tévő nevezetes összevet díjtartalék által a közelebbi időre elég kedvezőleg van ellátva.

Ezeknek előterjesztése mellett van szerencsénk az 1858-iki üzlet évrnek a vizsgáló bizottmány által alapszabályilag megvizsgált zárszámláját e felett hozandó határozat végett bemutatni, azon megjegyzéssel, hogy e zárszámla az igazgatóság által az igazgató választmányának bemutatattván, annak alapelvei választmányi ülésben tárgyalattak, s az ide mellékelt alakban megállapítottak.

Hajós József s. k. Mannó s. k. Koppély s. k. al-elnök. Ullmann s. k. Frölich s. k. Lévai s. k. vezénylő igazgató.

Az első magyar általános biztosító társaság első évi zárszámlája 1858-iki március 13-tól dec. 31-ikig. A) Bevétel 1. 153,848,951 pft. 34 kr. biztosított érték utáni tűz-, szállítmány- és jégkár-díjak 1,252,125 frt. 9 kr. 2. Alakítási költségekre befizetett járulékok 15,027 frt 30 kr. 3. A jégverés ellen kölcsönösen biztosító magyar egyesülettől átvett 3881 frt 11 kr. 4. Kamatok és vegyosok 36,330 frt 34 kr. Összesen 1,307,364 frt 24 kr. B) Kiadás. 1. Tűz-, szállítmány- és jég-károkért 282,232 frt 32 kr. 2. December 31-dikén még függő károkért 14,290 frt 27 kr. 3. Viszonbiztosítások, törlések, jutalékok, üzleti- és ügynöki költségek, tisztí fizetések, nyomtatványok, uti költségek, iroda felszerelési tárgyak sat) 407,542 frt. 15 kr. C) Viszszatartatik: 1. jövedelmi adófizetésre 7709 frt 24 kr; 2. az 1859-dik évre átvitt díjtartalék 526,205 frt 15 kr., összesen 1,237,979 frt 53 kr; maradék 69,384 frt 31 kr. D. Felosztás: 1. igazgatósági járulékul 9% 6244 frt 36 kr.; 2. tisztviselési jutulékul 4% 2775 frt 24 kr; 3. osztalék 3000 részvény után 12 ftjával 36,000 ft.; 4. tartaléktőke 17,426 4 kr.; 5. jégbiztosítási segéd-tőke 6938 frt 27 kr., összesen 68,384 frt 31 kr. Egyleti vagyon: Alaptőke 3000 részvény után 3,000,000 frt., összes tartalék-alap 550,569 frt 46 kr.; összeg pben 3,550,569 frt 46 kr., osztrák értékben 3,728,098 frt 25 kr.

T Á R S Á G.

A vetélytárs.

Beszély.

Emiliától.

(Folytatás.)

II.

A tavaszt és nyarat jószágukon tölték az új házások. Oh minő boldog holnapok voltak ezek Jennire nézve! A forró szerelem mely szívét eltöltötte, az egész természetben

tükröződött vissza. A rét virágai azért olyan szépek, illatosak, mert szerelem hevíti keblüket, a madarak danája azért oly vidám, mert szerelem lakik kis szívében; a levegő azért oly enyhe, üdítő; a verőfény azért olyan tündöklő, éltető, mert szeretnek; a szerelem a világmindenség lelke; ez a boldogság, az élet, az üdvösség; a hol ez nincs, ott kezdődik a sötétség, a halál, az enyészet országa.

És minő ábrándos lélekkel tekintett az ábrándos Jenni férjére, ki e nagy boldogságot számára elővarázsolja! Nem költői szóvirág, ha mondjuk, hogy a fiatal nő férjében élt.

Nem volt más gondolata, mint férje, más vágyódása, mint neki örömet szerezni, ellesni legtitkosabb ohajtását, és őt azzal meglepni; Letenyei sokszor bámulva tapasztalta, hogy a mit csak magában gondolt, legott valósítva látta; kirándulást akart tenni a közel regényes hegyekbe, és készen állt kocsija; társaság után vágyódott, és más nap a szomszéd birtokosok közül szép vendégkör gyűlt össze házában; neje meghitta őket; és midőn Letenyei bámulva kérdezte, honnan tudta, hogy ő éppen erre vágyódott, Jenni boldog mosollyal mondta, onnan, mert az ő szive mindig ott van férje szívében, és az árulja el minden érzelmét.

Édes anyja sokszor szelid szemrehányásokat tett neki e gyöngeségért a mint e rajongó szerelmet nevezte; nem szabad annyira rabja lenni a szívnek, mondá; szinte véték az ilyen szerelem, mert imádással válik; imádni pedig csak istent szabad; a bálványozás nem lehet kedves isten előtt, még akkor sem, ha saját férjünk annak tárgya; ő is szerette volt férjét, forrón, a mint nő csak szeretni képes, de azért sokszor hetekig, hónapokig volt az távol tőle a megyei székvárosban, hol a közügyek szükségessé tették jelenlétét; sőt az 1840-diki országgyűlés alkalmával egy egész évet töltött Pozsonyban, ő még itthon volt, és még is nyugodtan, békességesen türe az elszakadást; sőt, mondá, kívánatos hogy a férjek időről időre távol legyenek a házi tűzhelytől, hogy érezzék az idegen kör hideg kényelmetlenségét, annál forróbb szívvel térnek vissza aztán; de a fiatal nő mosolyogta e bölcs tanításokat: meg nem foghatta, hogy élhet a nő csak egy héttig is távol férjétől; olyan volna, mintha egy héttig nappal nem volna.

Igy telt el a nyár, ősszel aztán sötét felhő ereszkedett a Kótalyi házra; az öreg asszony meghalt. Nyugodt lélekkel költözött el a világból, mert isten meghagyta érni legfőbb ohajtását: hogy egyetlen gyermekét boldogul lássa, egy szerető férj oldalánál.

Mély volt a ház gyásza, szomorúsága, de legmélyebb még is Jenni szívében. Ugy fáj a gyermeki szívnek, hogy épp akkor szakadt el a jó szüle, mikor az ő boldogsága kezdődött. Miért nem maradt tovább is itt, hogy legalább osztozkodhatott volna az ő boldogságában! —

Letenyei mindent elkövetett, hogy nejét vigasztalja, és házas életükben először mutatott némi türelmetlenséget neje iránt, midőn ez egy hónap mulva is könyeket ejtett anyja nevének hallatára. Szemrehányásokat tett neki, hogy epeztheti magát ily mindennapi dologért, a milyen a halál, egy öreg asszony halála.

És igazat szólva, Letenyei nem is igen nagyon szomorodott napája halálán, sőt némi örömmel töltötte el azon tudat, hogy ő most korlátlan ura nem csak a nagy vagyonnak, de önmagának is. Eddig nem volt ez egészen; mert habár az öreg asszony reá bízta is a vagyon kormányzatát, még sem bánhatott vele úgy, mint a hogy neki kedve volt. Az öreg asszony, tán régi megszokásból, mindig éber szemmel kísérte az ügyek folyamát, és egybe másba utmutatást is adott, egyszerű tanácsok alakjában ugyan, de Letenyei azért érezte, hogy ezeket parancsok gyanánt kell tekinteni, ez utmutatások pedig sok tekintetben ellenkeztek saját gazdálkodási nézeteivel. Mind e kellemetlen ellenörködés és ovatosságtól egyszerre fel lön mentve. Az öreg asszony végrendeletileg leányát nevezte ki ugyan vagyona örökösének, de a vagyon kezelőse továbbra is Letenyekre bízott, ez pedig sokkal jobban ismerte már neje forró ragaszkodását hozzá, semhogy részéről a logkisebb ellenkezésről kellene tartania.

Napája halálával tehát Letenyei egészen más életmódot kezdett; egyszerre mintha nem is a régi lett volna annyira megváltozott. Sokszor napokig volt távol; azt mondta, sürgető dolgok szükségelik távollétét; voltaképen azonban azért volt távol, mert — unatkozott. A mint szabadon érezte magát, terhére kezdett lenni a csendes falusi élet, zajosabb mulatságok után vágyódott, és néhány hét mulva kinyilatkozta

nejének, hogy elhagyják a falut, a telet a fővárosban fogják tölteni; a változat neki is jót fog tenni; a fővárosi élet szórakoztatni fogja, és vissza hozza régi vidámságát.

Jennit kellemetlenül lepte meg férje nyilatkozata; egyáltalában nem vágyódott a fővárosba; a zajos élet a nélkül is terhére volt, nyugodt, csendes örömökhez szokott kedélyének annyival inkább most, midőn szive oly nagy fájdalmakat rejt mélyében, melyet kegyeletlenségnek tartott, zajos mulatságok által elfojtani. A fájdalomnak is meg van a maga jogosultsága az emberi szivre, és miként a temetőn, úgy az emberi szivben is kegyelettel kell ápolni sirokat, melyek alatt drága halottjaink pihennek.

Nagyon kellemetlenül hatotta meg tehát Jennit férje nyilatkozata, de azért nem mert ellenmondani ohajtásának. Mert bár az ő felvidítását adta okul, érezte, hogy ez csak ürügy, hogy férje más okból kívánczik a fővárosba; unatkozik e falusi magányban, és nem volt bátorsága ellenszegülni ohajtásának.

Egy szóval, egy sohajtással sem árulta el, mennyire jobban szeretne ő itt maradni a csendes faluban; félt, hogy férjét elszomorítja az által, és a szegény nő most már félni is tudott férjétől. Maga sem tudta, hogyan, de egy idő óta lelkében az a hit támadt, hogy férje haragudni is tudna reá, reá, a ki őt úgy szereti, és ez még félénkebbé, bizalmatlanabbá tette őt.

Csak egy volt, ki előtt szívet tartózkodás nélkül föltárta; Bákay Endre, a hű rokon, a ki férjhezmenetele után is közelében maradt. Még most is csak úgy szerette ez őt, mint mikor még leány volt, de mint akkor, úgy most is egyetlen egy szóval sem árulta el, mi mély boldogtalan szenvedély emészti szívét. Egyike volt azon valóban szánandó teremtéseknek, kik a szerelemnek kinjait nagyon is, de örömeit nem ismerik. Mikor Jenni vidám volt, akkor elhúzódott tőle a magányba, és csak akkor jelent meg ismét közelében, mikor azt hitte, hogy szolgálatot tehet neki.

Annak tehát epanaszolta a szorongatott nő bánatát, aggodalmát, és a hű barát igyekezett cioszlatni azokat. Alap nélküli agyrémnek nevezte azokat. Letenyei bizonyára csak az ő kedvéért megyen a fővárosba, mert nagyon szereti; csak úgy, mint azelőtt, és biztatta, bátorította, hogy a fővárosban bizonyosan jól fogja magát érezni, csak üzze el szívéből az önmészto tépelődéseket, engedje át magát a kinálkozó örömöknek, akkor minden jól lesz ismét.

Mondhatlan jól estek a nőnek e szavak. Oly egyszerűek voltak, és még is oly mélyen hatottak lelkébe. Még is ígérte, hogy hűségesen követi azokat, csak egyet kért Endrétől, azt, hogy ő is jöjjön vele a fővárosba, hagyja itt néhány óra falusi lakhelyét, akkor ő mindjárt otthoniasabban érzi magát a nagy, idegen világban. És Bákay Endre nem tudott ellentállni kérésének.

(Folytatás következik.)

Heti szemle.

— Szőlőföldek mennyisége Magyarhonban. A pozsonyi kerületben terület 47871 hold 161 öl, holdankinti tiszta jövedelem 13 fr. 15⁵/₈ kr., összes tiszta jövedelem 634,767 fr. 20 kr. A soproni kerületben 158,805 hold 1420 öl, holdankinti tiszta jövedelem 10 fr. 22¹/₈ kr. összes tiszta jövedelem 1,646,486 fr. 26 kr. A budapesti kerületben 144,198 hold 357 öl, holdankinti tiszta jövedelem 12 frt. 49¹/₈ kr., összes tiszta jövedelem 1,848,529 fr. 5 kr. A kassai kerületben 28337 hold 1014⁶/₄₈ öl, holdankinti tiszta jövedelem 7 fr. 52⁶/₈ kr. összes tiszta jövedelem 223,298 frt. 8 kr. A nagyváradi kerületben 50293 hold 651⁴⁵/₄₈ öl, holdankinti tiszta jövedelme 8 fr. 57 kr., összes tiszta jövedelme 450,098 fr. 34 kr. Összesen tehát 429,506 hold 404³/₄₈ öl, holdankinti tiszta jövedelme 11 fr. 11 kr., összes tiszta jövedelem 4,803,179 fr. 33 kr. pp. — A bánági kormányterü-

letben van 75268 hold 1474 öl, holdankinti tiszta jövedelem 9 fr. 33²/₃ kr. összes tiszta jövedelem 719,069 fr. 2 kr. Ide számítandó még Horvát-Tótországban és a tengerparton 57123 hold 1502 öl, holdankinti tiszta jövedelem 8 fr. 12⁴/₈ kr., összes tiszta jövedelem 468,948 fr. 41 kr. — A régi Magyarországon tehát, Erdélyt ide nem értve, találunk 561,899 hold 180³/₄₈ öl szőlőt, melynek tiszta jövedelme holdja után 10 frt. 39⁶/₈ krt. számítva tesz 5,991,197 frt. 16 krt. pengő pénzben.

— A „Szépirodalmi Közlöny“ szerkesztősége értesíti az olvasó közönséget, hogy lapja július 1-től kezdve „Folyó ivok“ című időszaki irattá változik, s nem mint a minap jelentve volt, kétheti, hanem ötheti füzetekben egy év alatt tízszer, minden füzet tíz ivnyi tartalommal fog megjelenni. Hogy pedig a „Sz. Közlöny“ előfizetői a „Pickwick klub“ és „Coningsby“ regényeket még az előfizetési évnegyedben s így július 1-ig teljes egészben megkaphassák, azokból az eddigi mellékletek alakjában a szerkesztőség napokint egy-egy ivet nyomtat, s a lap helyet ezt fogja majd szétküldeni. A „Folyó ivok“ első öt füzetére vagyis a július — decemberi féléves folyamra 6 uj forinttal lehet előfizetni, mely bérmentesen Pest Lipót-utca 16. sz. a. küldendő.

— Oldenburgból nagyszámu, nem vagyontalan családok Magyarhonba készülnek vándorolni. A vándorsereg mindenféle rónavidéki életszükségletet, kézműveseket és egy tanítót is hozand magával. — De szeretett kedves atyámfiai, ha maguknak német Schulmeisterrel méltóztatik hozni magukkal, alig ha kopni nem fog állók; mert hát a szomszédos községekkel néhezen állunk majd jó lábon, ha nem értjük egymást. Él a régi jó közmondás ma is: „Si fueris Romae romano vivito more,“ mi magyarul annyit tesz: A kinek eszed kenyéröt, annak beszéld nyelvét.

— Sopron városába, melynek lakosságát kirekesztőleg németnek szoktuk tartani 431 magyar és 534 német lap jár. Erről példát vehetnének maguknak Szeged, Arad, Nagy-Becskerek, Lugos, Baja, Szabadka, Ó- és Új-Becse, Zombor, Versec és több vidékünkbeli város, — most midőn a Delejtű előfizetési ideje közelget.

— A pesti műegylet jövő évi műlapul Orlai Petrics „Zách Felicián“-ját választotta. Ezzel talán egy kis kármentesítést nyerünk a jelen évi rossz választásért.

— A műegylet pályakérdést tűzött ki, mely a következő: Irassék meg a magyar honi művészet történelme, a jelesebb hazai (akár itt született, akár itt élt) művészek életírásával, s a művészet általános történelme legfőbb mozzanatainak és a művészeti iskolák rövid szabatos jellemzésének előre bocsátásával, világos népszerű nyelven, s különös

figyelemmel arra, hogy fiatal művészeink ezen munka által helyes önművelési irány adassék, s bennök nemes dicsvágy ébresztessék, s tápláltsassék. A pályamunkák beadására egy évi határidő tűzetik ki. A pályanyertes mű jutalma 60 arany, ezenfelül minden a munka eladásából származható nyereség, a nyomtatási költségek levonása után a szerzőc leend. — A közgyűlésen azon indítvány is tétetett, hogy a műlapul szolgáló pályakérdéseknél ezentul jelöltessék meg a hazai történelemből veendő tárgy, s az olyan legyen, mi multunk fénypontjait tüntesse elénk. Az indítvány azon módosítással elfogadtatott, hogy 20 és 10 arany első és másodrendű jutalom tűzessék ki oly irodalmi műre, mely történetünk ily dicsőbb részeit kiemelve, a pályázó festész urakat a használható kutforrásokra nézve tájékozhasssa. A legjobbnak talált munka utmutatása nyomán a választmány kitűzendi a festendő tárgyat. Az ily verseny egyelőre egy évre határozatott el. Az irodalmi mű beadásának határideje folyó évi sept. 1-je.

— Ugy értesültünk, hogy Madarász Viktor, a ki a jelenlegi műtárlatban egyszerre három genialis történeti képpel lépett föl, még csak 24 éves ifju. Azt hitték, hogy a műegylet az ő „Hunyadi László“-ját fogja műlapul választani. Legyen a műegylet vigyázó, nehogy e nagy talentummal is úgy ne járjunk, mint Zichyvel, a kit egy pályázatnál szintén elmellőztek, s azóta a megsértett ifju külföldön igyekezett méltánylatot találni, és — talált is, mert jelenleg Pétervárott cári udvari festész, több ezer rubel évi jövedelem mellett.

Temesvári ujdonságok.

≈ Színhazi előadásaink voltak: június 5-én Fidibus, Szigligeti népszinműve. Kecskés ur mint városi kapitány igen komikus alak volt, és megérdemlé a neki osztogatott tapsokat. 7-én A ház becsülete. Francia dráma Batu Leon után átdolgozta Bulyovszky. Igen sikerült előadás, melyben érdemet szereztek Felekiné, (Zsófia) Déési, (Tárnoky) Benedek (Fecsegi) és Jánosi (Rozgonyi). Ez volt a 12 estvére szabott bérletnek utolsó előadása. 8-án a szinkörben: Dózsa György. Jókai drámája. A gögös Zápolyát Károlyi elég hüven személyesíté; Dózsa iránt azonban miként azt ma látuk, nem tudunk rokonszenvet érezni. Sem valami magasabb eszme utáni törekvés, sem a közönséges nagyravágyás látszott ki belőle. 9-én A csizmadia mint kisértet. 10. Mátyás diák.

Kiadó és felelős szerkesztő Pesty Frigyes.

Előfizetési felhívás

a

„DELEJTŰ“

1859. második (július — decemberi) félévi folyamára.

A mozgalmas idők dacára, nem fogja senki sem kétségbe vonni, hogy nemzetiségi, művelődési, irodalmi és általában szellemi érdekcink őrzésére inkább szükségünk van mint valaha. A Delejtű, a Maroson tuli vidék első és egyetlen magyar közlönye, tudományos, ismeretterjesztő és szépirodalmi cikkekkal lapirodalmunk terén sajátságos tért igyekezett elfoglalni, és ezen irányát ezentul is kívánja követni. Ha az ügybarátok támogatására számolhatunk, a Delejtű tovább futandja pályáját.

Az előfizetés ezentul is a régi marad. Egész évre 6 frt. 30 kr., félévre 3 frt. 15 kr. uj pénzben. A lap megjelenik minden kedden.

Tíz egyszerre beküldött előfizetésre egy tiszteletpéldánnyal kedveskedünk.

Temesvár május 18. 1859.

Pesty Frigyes,
kiadó és felelős szerkesztő.

HIRDETÉSEK.

Cs. kir. szabadalm. osztrák állami vasúttársaság.

22883

9814

H i r d e t é s.

A cs. kir. szabadalm. osztrák állami vasúttársaságnak szerencsége van ezennel közhirre juttatni, hogy a magas cs. k. kereskedelmi, ipar s közmunkák ministeriumának meghatalmazása folytán a társaságnak közönséges árszabályaiban utazók és pogyász szállítására meghatározott díjak f. é. június 15-től kezdve további rendelkezésig 25 perccel felemeltetnek.

K i v é t e l e k.

1. A közönséges és különös biztosítási díjak, bár mi előforduló esetekre a jelen díjszabásban fentartatnak.

2. Szintígy minden katonaszállítások számára, melyek katonai sorkönyv, és minden egyes katonai személyek, melyek katonai rendelvény által elindítatnak, az eddigi árszabályi tételek változatlanul maradnak.

3. Következő feljegyzett szállítványok, mint : hadi élelmezési javak, köszenek, gabona, (buza, rozs, kétszeres, árpa, zab, szemes tengeri) hüvelyes vetemények, gumós növények, liszt, őr- és épületfa, trágya, olajlepény, repcemag, tégl- és építési kő, kőszó és só az eddigi ártételek szerint fognak fizetni, melyek részint az 1859. január 1-én közzé tett közönséges árszabályokban, részint az azóta kihirdetett külön árszabályokban, ugymint 1859. január 1-én közzé tett számára az éjszakai és délkeleti vonalon; március 20-án és ápril 20-án 1859. gabonaszállítványok számára a Bécs-Ujzöldnyei vonalon; március 20-án 1859 és május 1-én 1859 gabonaszállítványok számára a délkeleti vonalon indoklásukat és alapjukat lelik.

4. Az eddigelé Ollmütz és berekesztöleg Hohenstadt közti vonalnak állomásain egyrészt, másrészt Brünn közt személyek- és árukszállítására foganatban lévő árszabályok változatlanul maradnak.

5. További foganatban fentartatnak :

a) A 1859. február 15-én a Prága és a reichenberg-pardubicei vaspálya állomásai közt járó teherszállítványok számára kihirdetett külön-árszabály.

b) A 1858. ^{september 14-én} _{1859. február} közzé tett 19-dik számú külön árszabály, mely által a szállítási díjak kötött és sajtolt állapotban lévő kender számára az éjszakai és pardubitz-reichenbergi vonal több állomásai közt meghatározottak.

J e g y z e t.

A mutató lajstromok felragasztásai, melyekből a személybilleték ára a különféle vonalokra nézve kitetszik, minden állomáson a pénztári ablakokon fognak történni.

Bécs, május havában 1859.

A cs. kir. szab. ausztr.

államvasut-társaság főigazgatóságától.

10. sz. (1-3)

MOLL

SEIDLITZ PORA

Az utolsó világműkiállításon a hivatalos „Wiener Zeitung“ számai szerint minden hasonnemű házi gyógyszerek közt **egyedül csak** ez tüntetett ki **érdemmel**, s a nemzetközi esküszéknek ezen főhatalmu nyilatkozata által e készítmény fölülmulhatlan minősége és dicséretreméltósága a bel és külföld minden hasonnemű készítményei irányában elvitázhatlanul bebizonyítottatott.

Egyedül központi szétküldő raktár: Bécsben a „golya“ című gyógyszertárban, Tuchlauben, Wandel-szálloda átellenében. — Ára egy bepecsételt eredeti skatulyának 1 frt. 12 krt. pp. Pontos használati utasítások minden nyelven.

Ezen, ezer példákban és sok évi tapasztalás után mint kitünőnek bebizonyult Seidlitz-porok városon és vidéken most már oly általános elismerésre találtak, miszerint azoknak hire jelenleg az ausztriai birodalom határain messze túlterjed. Hogy mit képes mivelní Moll Seidlitz-porainak biztos gyógyereje, nevezetesen **gyomor** és **alhasi bántalmaknál**, s hogy azok mily jelentékeny segélyt nyújtanak májbetegség, hasszorulás, aranyér, szédülés, szívdobogás, vértodulás, gyomor-görcs nyálkásodás, gyomorégetés s különbféle nőnemi betegségeknek azt már mint bebizonyult tény kell elismerni és számos gyenge idegzetű személyek e porok okos használata által már gyakran lényeges könnyebbülést és új életcrőt nyertek.

☞ **Temesvárott** rendeléseket fogad a fenebbi gyógy-szerekre **Uhrmann M.** papir- és mű-árus úr.